

VJENČATI SE LAKO, ALI...

U V O D

ŠTO JE ŽENIDBA?

Ludost ili ZAJEDNICA LJUBAVI?

Lutrija ili OBVEZA CIJELOG ŽIVOTA?

Formalnost bez važnosti ili KRISTOV SAKRAMENAT?

Najljepši dan života ili PROBLEM CIJELOG ŽIVOTA?

Na ova pitanja kršćanska vjera ima odgovor. O tim pitanjima razmišljamo kroz sadržaj koji slijedi. Materijal koji predstavljamo pripremljen je s nakanom da posluži u katehetskim poukama zaručnika koji se spremaju sklopiti kršćanski brak.

I. BOG JE USTANOVIO ŽENIDBU

Bog je začetnik ženidbe. Tako nam govori Biblija. Otvorimo Knjigu Postanka: *I reče Jahve, Bog: „Nije dobro da čovjek bude sam: načinit ću mu pomoć kao što je on”* (Post 2,18).

Bog je za Adama stvorio mnoge raznovrsne stvari, lijepe za oko, pune misterija: svjetlo, biljke, životinje... Ali ima jedno srce

koje usred novostvorenog svijeta osamljeno kuca. To je srce prvog čovjeka nazvanog Adam. Svijet je bogat, divan, upravo čudesan, ali Adam je sam. Bog načini od zemlje sve životinje u polju i sve ptice u zraku, i predvede ih čovjeku da vidi kako će koju nazvati, pa kako koje stvorenje čovjek prozove, da mu tako bude ime. Čovjek nadjene imena svoj stoci, svim pticama u zraku i životinjama u polju. No čovjeku se ne nađe pomoć kao što je on.

Bog stvori čovjeka i ženu

Ovdje nije riječ o nekoj naivnoj pripovijesti, nekom smiješnom slučaju koji ne bi imao nikakve veze s ljudskim životom tijekom ovozemaljske ljudske povijesti. Dobro znamo da još i danas ima sredina u kojima čovjek ne poštuje ženu kako bi trebalo. Koristeći se svojom moći, čovjek je od svoje žene stvorio sluškinju (ako ne čak i ropkinju!) za usluživanje.

Biblijska pripovijest iz Knjige Postanka, iako stara, naglašava međutim ono dostojanstvo žene koje će tek kršćanstvo u nizu stoljetnog razvoja civilizacije učvrstiti, protiv još uvijek neprevladanog mentaliteta o manjoj vrijednosti tzv. „slabijeg spola”. Žena nije stvorena da čovjeku bude sluškinja, us-

putna ili prigodna družica, nego da bude pomoć... slična njemu, meso od mesa njegova, kost od kosti njegove.

„Tada Jahve, Bog – pripovijeda Biblija – pusti tvrd san na čovjeka te on zaspa, pa mu izvadi jedno rebro, a mjesto zatvori mesom. Od rebra što ga je uzeo čovjeku napravi Jahve, Bog, ženu pa je dovede čovjeku. Nato čovjek reče: „Gle, evo kosti od mojih kostiju, mesa od mesa mojega! Ženom neka se zove, od čovjeka kad je uzeta!” (Post 2,21–24).

Ta je scena divna. Bog u tajnosti, dok Adam spava, izvršava svoje djelo. Ništa ne govori. Ovdje nam spontano dolazi na pomisao gest što ga čine mladi supruzi, koji dok njihovo dijete spava pripreme pokraj krevetića kakav lijepi darak da obraduju dijete kad se probudi i da vide odsjaj sreće na njegovu licu. Poslije uživaju u radosnom djetetovu iznenađenju, iščekujući što će dijete reći, kako će reagirati.

Pomoć kao što je on

To otkriće Bog nije rezervirao samo za Adama u praiskonskom stvaranju svijeta. Svakog se dana obnavlja divljenje i odsjaj sreće na čovjekovu licu kad se nađe pred ljepotom i milošću koju u sebi nosi žena. Svaki zdrav čovjek u svom životu stječe to iskustvo. Dječak, mladić postupno otkriva svijet i oduševljava se onim što vidi. Potom se u jednom trenutku u njemu rađa uznemirenost. Priroda, tehnika, umjetnost više mu nisu dostatne. Njegovo srce traži nešto više. Nadživio je igre iz djetinjstva, nadvladao mladenačke snove. Počinje otkrivati ljubav. Njegove se oči poput Adamovih zaustavljaju na „kćerima Evinim”, posebno na jednoj koja će postati njegova žena.

Poput nje, s njom će spoznati brige i nade, bojazni i želje: *živjet će zajedno*. No žena će u sve stvari i doživljaje, posebno u njihovu zajedničku ljubav, unijeti novu karakteristiku: ženstvenost, jer Bog je stvorio čovjeka i ženu slične tako da jedno drugog nadopunjavaju.

Postat će jedno tijelo

To je otkriće toliko važno da čovjek stavlja u stranu sve što mu je do tog trenutka nešto značilo, pa i ono najdraže. Imao je obitelj: oca i majku, brata ili sestru, ili više njih. S njima je bio u svemu povezan. Od njih je sve primio što ima: tijelo, krv, karakter, ukus, nedostatke i vrijednosti. Njegov je život bio život koji su mu prenijeli roditelji i rodbina. To vrijedi kako za mladića tako i za djevojku... Ali od trenutka kad su se mladić i djevojka susreli i zavoljeli, pred njihovim očima otvara se jedan novi život. Neće, doduše, zbog toga prestati voljeti svoje najbliže iz obitelji i rodbinstva, ali će poput djeteta, koje prilikom poroda izlazi iz majčine utrobe i ulazi u svijet, i oni izaći iz kuće svojih roditelja i ući u svijet stvaranja nove obitelji, tj. formiranja svoga vlastitog doma i ognjišta. Baš kao što govori Biblija: „*Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu, i bit će njih dvoje jedno tijelo*” (Post 2,24).

Snaga ovog posljednjeg izričaja vrijedna je pažnje. Bog se ne skriva iza životnih stvarnosti. Ljudska ljubav teži za tim da se izrazi. Znakovi naklonosti pravi su govor ljubavi, a najpotpuniji od svih znakova – potpuno tjelesno darivanje – rezervirano za bračne drugove, blagoslovljeno je od Boga. Bog je htio da potpuni susret dvaju tijela za njih bude svečanost.

Da označi sjedinjenje bračnih drugova, Biblija upotrebljava krasan izraz: „*Čovjek spozna svoju ženu Evu*” (Post 4,1). To je stvarnost. Kad je Adam prvi put vidio Evu, bio je zadivljen njome, ali je još nije poznao. Pošto su se sjedinili i postali jedno tijelo, bio im je objavljen beskrajn misterij: misterij istinske ljubavi i stvaralaštva.

Plodni budite i zemlju napunite

„*Bog ih blagoslovi... i reče: 'Plodite se i množite i zemlju napunite.'*” (Post 9,1).

Razumiju li Adam i Eva veličinu perspektive koja je stavljena pred njih? Možda se zadovoljavaju samo radošću nad naravnom i

pojavnom ljepotom i ljubavlju? Pitanje ostaje otvoreno. No Bog daje njihovoj ljubavi novi smisao: želi da se ona pretvori u izvor života.

Za roditelje se kaže da su „stvaraoci”. Čovjek i žena su na taj način povezani s djelom Božjim. Po njima se stvaranje nastavlja.

II. KOMPROMITIRANA OD ČOVJEKA ...

Ponos koji se pretvorio u oholost izazvao je u Adamu i Evi, kao što izaziva u svakom čovjeku, iluziju da postanu veliki kao Bog. Još više: da postanu veliki bez Boga. No stvarnost pokazuje da je ljudska ljubav koja je izvan Božjeg plana – samo nadutost, taština.

Često možemo, prisustvujući nekom vjenčanju, lako zapaziti ozbiljno lice roditelja mladenaca. Oko njih svi se vesele: mladenci, svatovi, rodbina, uzvanici. Svi su sretni zbog radosnog događaja, srdačnih susreta i upoznavanja. Stariji su ponosni na „heroje” svečanosti, atmosferu itd., a mladići sanjaju o danu kad će i oni povesti za ruku svoje odabranice, dovesti ih pred oltar i vjenčati se. Jednako tako i djevojke sanjaju o svojoj sretnoj budućnosti. Jedino je radost roditelja suzdržanija, jer je odvagivana životnom mudrošću. Oni misle na sina ili kćer koji će ostaviti prazninu u obitelji.

Katkada se na njihovu licu može pročitati i neka sjeta, nemir i briga, jer im misli lete u njihovu daleku prošlost, na dan kad su i oni pred dvadeset ili više godina doživljavali iste trenutke sreće, a potom su nadozile tolike teškoće, krize i upitnici. I sada prilikom vjenčanja djeteta misle na teškoće koje dolaze nakon vjenčanja, posebno u današnjim uvjetima kad je institucija braka toliko poljuljana. Misle na sadašnjost, ali i na budućnost. Sada je atmosfera svečana, trenuci puni komplimenata i nade. Govori se

i ponavlja kako se brak „rodio” pod najboljim znakovima...

Ipak... Jesu li pesimisti oni koji smatraju da je brak lutrija? Ne! Ima, naime, mnogo brakova koji nisu uspjeli. Ne susreću li se toliki bračni drugovi koji su međusobno tako podijeljeni, da ne govorimo o onima koji su rastavljeni?! Toliki su u početku krenuli u zajednički život sa zanosom i najljepšim snovima o budućnosti, a onda su slijedili upitnici za upitnikom sve do pitanja: Jesmo li mi uopće jedno za drugo? Jesmo li se uputili na put životne sreće ili nesreće?

Naravno je da se prilikom vjenčanja postavljaju i takva pitanja, jer brak nije danas onakav kako ga je zamislio Bog. Čovjek je tu ustanovu izobličio, kompromitirao, iako mu je ona trebala osigurati sreću. Početak te drame predstavljen nam je u Bibliji. Da bismo je upoznali, treba da nastavimo s čitanjem tog izvještaja koji nam donosi Knjiga Postanka.

Izdana Božja ljubav

Grieh Adama i Eve nije proizašao iz toga što su oni uživali u stvarnostima života koje im je Bog ponudio, nego u tome što su oni u svojoj oholosti mislili da ih je Bog prevario: „*Zna Bog – reče im napasnik – onog dana kad budete s njega (drveta spoznaje dobra i zla) jeli, otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi*, koji razlučuju dobro i zlo”, (Post 3,5). Obmanuti tom đavolskom sugestijom Adam i Eva prezreli su Božju ljubav. Očita i neposredna posljedica toga bila je: oni više nisu ljubili Boga. Time je i njihova uzajamna ljubav bila kompromitirana, tj. stavljena u pitanje.

Prekid intimnosti

Eva predstavlja plod sa zabranjenog stabla mužu. Uvjeren da ga ljubi, pridružuje ga potezu crne magije u koju ih je uvukla zmija-zavodnik. Čineći to, Eva se nada da će s Adamom postati kao Bog. Tako žena koja je bila stvorena da čovjeku bude pomoć, uvodi čovjeka u grijeh sa svim razornim po-

sljedicama koje još i danas traju. Istinska se ljudska ljubav ne može sazdati na izdaji prema Stvoriteljevoj ljubavi. Ljubav stvorova iskorijenjena iz Stvoriteljeve ljubavi jest skretanje, a time ujedno i izobličavanje i trganje bračne veze. Nastaje praznina koja postaje trajno problematična.

No kad Bog upita Adama: „*Da nisi možda jeo sa stabla s kojega sam ti zabranio jesti?*”, kakav odgovor dobiva? „*Žena koju si stavio uza me – ona mi je dala sa stabla, pa sam jeo...*” (Post 3,11,12).

Adam je trebao braniti i zaštititi Evu, a on je, eto, okrivljuje. Tako je prekinuta duboka intimnost i međusobno povjerenje supruge. Razvod duša – koji je korijen svakom drugom razvodu – ušao je u život ljudi od početka.

Muke rađanja

Divno stvaranje koje je Bog započeo narušeno je Evinim i Adamovim grijehom. Stoga Bog njima navijesti kaznu: Ženi reče: „*Trudnoći tvojoj muke ću umnožiti, u mukama djecu ćeš rađati. Žudnja će te mužu tjerati, a on će gospodariti nad tobom.*” A čovjeku reče: „*Zemlja neka je zbog tebe prokleta: s trudom ćeš se od nje hraniti svega vijeka svoga! Rađat će ti trnjem i korovom, a hranit ćeš se poljskim raslinjem. U znoj lica svoga kruh svoj ćeš jesti dokle se u zemlju ne vratiš...*” (Post 3,16–19).

Otada patnja prati rađanje djece i njihov odgoj. I budući da žena neće lako prihvatiti bolove rađanja, a muž težinu posla i brige koje zahtijeva obitelj, plodnost braka stavljena je u pitanje.

Bog je učinio djelo ljubavi. Ženidba je bila otajstvo intimnosti i plodnosti. Neposluh, protest, tj. grijeh, unijeli su u svijet intimnosti neslogu i tako trajno ugrožavaju plodnost. Muževi i žene ostaju. I dalje će se govoriti o ljubavi, ali neispravno. I sama riječ je oštećena. Pod udarima strahovite inflacije ona gubi onu puninu značenja koje joj je Bog dao. Budući da se ta inflacija produbljuje, izaziva stečaj, te se stoga ljudska ljubav našla na samom rubu sloma.

Uvijek aktualna drama

Nije to nikakva novost, već stara povijest, ali njene posljedice snosimo i mi danas. Biljka koja ima bolest pocrvenjenja nastavlja rađati korijenje i sjeme, koje je sposobno da rađa novim biljkama, ali na žalost prenosi i bolest. Tako se nesvjesno razvija život i kvasac, koji ga istodobno i neposredno postupno razara.

Poslije grijeha brak još uvijek ostaje božanska ustanova, središte ljubavi i izvor života, ali ljubav i život iznutra su ugroženi, kao plod od crva koji ga izjeda.

Ta se drama svakog dana obnavlja pred našim očima. Previše ju je lako uočiti unutar dinamike stvaranja. Svakog dana ima muškaraca i žena koji se vjenčavaju, ali ne žele djecu. Na taj način usmrćuju ljubav, te preziru i odbijaju osnovni zakon života.

Još više, pod znakom pitanja je i sama intimnost supruge. Ovdje mislimo na publicitet koji se stvara i širi o životu bračnih drugova koji potcjenjuju svaki red u obiteljskoj ustanovi, te na sve veći broj obitelji koje se raspadaju tajno ili javno, privatno ili službeno. Mislimo i na sve brojnije zahtjeve za razvodom kao rješenjem bračnih problema.

Usprkos najljepšim snovima mnogi izdaju ljubav te nerijetko stvaraju strahovita neprijateljstva. Tako se očituje i naličje ljubavi, tj. nazivalo se ljubavlju nešto što je zapravo bilo čisti egoizam, te prave ljubavi zapravo nikad nije ni bilo. Da je tome tako, dosta je samo letimično zaustaviti svoj pogled na stranicama Biblije, pogotovo Starog zavjeta, gdje čitamo o preljubima, rodoskrvnuću i svim drugim mogućim oblicima izdaje stvarne ljubavi, sve tamo do Sodome i Gomore i poslije toga.

To je ono što je čovjek činio i što još danas čini s jednim od najdivnijih darova Božjih.

Ipak nije sve izgubljeno

Kad su Adam i Eva bili istjerani iz raja zemaljskog, Bog nije htio da njihov raspad

bude potpun. Eva, iako opečaćena grijehom i dalje ostaje jedini, najljepši dijelac raja, koji je Adam mogao povesti sa sobom.

U očima ljudi, u svim civilizacijama, brak je ostao slika sreće i najviši rezultat ljubavi. Proroci s obzirom na to nisu imali različita mišljenja. Dapače, uspoređivali su Božju ljubav prema svom narodu s ljubavlju muža prema svojoj ženi. Čineći tako, označen je i ženidbeni zakon, gdje proroci govore o nježnosti, ljubavi, opraštanju i vjernosti. To su mjere kojima Bog izražava ljubav prema svom narodu; mjere, odnosno smjernice, prema kojima se mora ravnati i međusobna ljubav supruge. Izvršavanjem tih smjernica moguće je spasiti brak od raspada, učiniti ga čvrstim, da i nadalje bude blagoslovljen od Boga.

III. ... ALI OBNOVLJENA OD KRISTA

Isus je učinio svoje prvo čudo na svadbenoj svečanosti. Kakvo divno čudo! Poslije će se on služiti svojom moći ponajviše zato da olakša ljudsku patnju, da „... slijepi progledaju, hromi hodaju, gubavi se čiste...” (Mt 11,5; Lk 7,22), reći će poslanicima Ivana Krstitelja. Istjerivat će zloduhe da očisti duše, smiriti oluju da se izbjegne brodolom, umnožiti kruhove i ribe da nahrani izgladnjelo mnoštvo.

Čudo u Kani

Što nalazimo u Kani? Svadbenu svečanost. U jednom trenutku ponestade vina. Istina, prilično ga se već popilo, pa ipak... Ovdje nam se postavlja pitanje: Nije li to možda bio slučaj da se tim čudom isposluje nešto drugo? Isus očito ide dalje od samih želja domaćina i uzvanika. On to čini tako da svadbenu slavlje bude još svečanije. Taj njegov gest povećava veselje svih. Budi pozdanje u prisutnog Čudotvorca. Nije li

možda to bio Isusu poticaj, odnosno cilj da izvede čudo koje će se vjekovima pamtit? Ili, nije li možda taj njegov čudesni gest bio nagovještaj nekog sasvim određenog ozdravljenja?

Kad Isus liječi ljudska tijela, misli na duše koje su bolesne. Lijek za tijelo priprema i naviješta neko drugo još veće čudo: *obnovu srca!* Ta Isus je došao da razriješ čovjekovu dramu u svim njezinim aspektima.

Sada, na svadbi u Kani, osim izvanjske svečanosti i radosti, Isus uzdiže ljubav čovjeka prema ženi, tj. ženidbu na razinu ljubavi koja uživa čar prvog procvata, konkretno na razinu sakramenta. Koliko će to dugo trajati? Kao i vino koje ima svoj vijek? Hoće li to biti ljubav koja se brzo iscrpljuje?

Nestalnost njezine naravi, teškoća da se bude vjeran i u svetijim obvezama, krhkost ljudske ljubavi, nisu li to znakovi još veće slabosti zbog koje čovjek trpi poslije grijeha? Isus, koji je došao obnoviti sve stvari, hoće čovjeka izliječiti i od te slabosti. Njegova prisutnost na svadbi u Kani i čudo koje tamo čini, znak su jedne nove epohe, novog vrednovanja jedne izrazito ljudske stvarnosti.

Ženidba vraćena na izvornu ljepotu

Poslije kušnje i grijeha, Eva je odbila ljubav Božju. Istodobno je kompromitirana i ljubav Adama i Eve kao bračnih drugova.

U Kani Galilejskoj Sin je Božji pozvan da sudjeluje u svadbenoj svečanosti mladenaca. Prisutnost njegove, tj. Božje ljubavi, vratila je ženidbi njezinu izvornu ljepotu. Utemeljena tako na Božjoj ljubavi, ljudska ljubav nije više samo jednodnevni plamen prepušten njegovoj snazi. U ljubvi uvijek prisutnog Boga ljubav supruge svakog dana nalazi izvor života. Ako su mladenci i supruzi pažljivi prema toj prisutnosti, te ako u teškim trenucima života znadu upraviti svoj pogled prema Onomu koji sve može, tada mogu sudjelovati u obnovi čuda u Kani, jer im Krist dolazi u pomoć.

Kad se u toku obreda vjenčanja svećenik nalazi pred mladencima i kaže im „Gospodin s vama”, tada ta čestitka i pozdrav, koji se

inače toliko puta ponavlja u liturgiji, ima sasvim novo i određeno značenje... Pa ako je kasnije u njihovu zajedničkom životu Krist u njihovu domu prisutan i poštovan kao cijenjen gost, ljubav supruga postaje kao čisto vino koje se ne kvari.

IV. ŽENIDBA JE OBVEZA

Na dan vjenčanja vrijednost nerazrješivosti čini se naravnom. No nije potrebno imati veliko iskustvo da se vidi kako teškoće koje se s vremenom pojave u braku i nisu male. Ipak, ako Bog preuzme na sebe radosti i nade, brige i teškoće supruga, bdjet će s njima u životu svom svojom božanskom snagom.

Postoje mnogi način organiziranja vjenčanja. Za tu prigodu mogu se pozvati mnoge osobe ili samo dva svjedoka. Mladenci mogu imati najsvečaniju odjeću, ali i skromnu. Zavisiti od situacije, okolnosti i mogućnosti svakog pojedinog zaručničkog para. Pa i sam obred može biti više ili manje svečan. Ne slavi se uvijek s misom, iako najnovije odredbe Crkve preporučuju da brak bude blagoslovljen za vrijeme sv. mise. Može se dogoditi, u izvanrednim slučajevima dakako, da ženidba bude pravo sklopljena, tj. sa sakramentalnom vrijednošću, i izvan zidina neke crkve i bez svećenika. Ako je obostrani „da”, koji izražava obvezu zaručnika, izgovoren prema redovnim uvjetima, sakramentat je valjan.

Riječ koja preobražava život

Izmjena pristanka, normalno izraženog sa sakramentalnim „da”, bitna je u sakramentu ženidbe, kao što su bitne riječi posvećenja u misi. Naravno, misne molitve koje daju krunu posvećenju nisu beskorisne. Tako i u slavljenju ženidbe sve ono što sačinjava dio obreda nije zanemarivo, nego ima svoj opravdan razlog u pripravi, razumijevanju i

proslavljanju izmjene pristanka.

U našem svakodnevnom životu, pa čak i u toku samo jednog dana, često znamo izgovoriti riječ „da”. Čini se gotovo čudnim, da jedna tako obična riječ sadrži u sebi tako visoku vrijednost da obvezuje dva života na trajno zajedništvo. I ne moramo zbog toga biti posebno iznenađeni. Taj „da” ne izaziva samo simpatiju, povjerenje, želju da se vrši neka služba, ili volju da se učini neka usluga; to je ključna riječ za sakramentat ljubavi.

Bog prvi svjedok

Ovdje nam se postavlja pitanje: zašto sami zaručnici nisu ti koji postavljaju pitanje i na koje kasnije odgovaraju svojim „da”? Čemu potreba za svećenikom? Budući da je riječ o izražavanju ljubavi, ne bi li bilo jednostavnije da jedno drugom jasno kažu: „Ja te ljubim”? I gotovo! Crkva nikad nije prihvatila – niti će prihvatiti – ideju da je dovoljno reći samo „Ja te ljubim” da bi se potvrdila ženidba. Vjenčanje, naime, nije samo ceremonija ili obred u kojem se proslavljuje izražaj ljudske ljubavi. Ženidba je ustanova stvorena od Boga. Bog je taj koji je ustanovio ženidbu. On je htio da ženidba ima u čovječanstvu ulogu od primarne važnosti.

Supruzi su suradnici Božji u dvostrukom smislu:

- oni prenose život te, zahvaljujući svojoj obostranoj ljubavi,
- oni su svjedoci ljubavi.

Sakramentat ženidbe posvećuje ljubav supruga. Posvećuje obitelj u službi Krista. Čini od obitelji živu stanicu Crkve.

Sam Bog kao začetnik ženidbe poznaje njezine temeljne zakone:

- zakon obostrane ljubavi i
- zakon stvaranja.

Oni koji se žele ujediniti u zajedništvo života sakramentom ženidbe, ti, dakle, ulaze u planove Božje koje Bog ima u svijetu. Eto istinskog značenja pitanja što ga svećenik upravlja mladencima prilikom sklapanja ženidbe: „Ivane, uzimaš li ovdje prisutnu Anu za svoju ženu... prema propisima Ka-

toličke Crkve?" Treba pozitivno znati da li mladenci prihvaćaju zakone ženidbe onako kako ih je Bog zamislio. Vjenčati se to ne znači samo izmijeniti obećanje ljubavi nego i ići u planove Božje u svijetu, staviti se u službu Krista u njegovoj Crkvi.

U Evanđelju sv. Mateja nalazimo to jasno napisano i naglašeno: Farizeji upitaše Isusa je li dopušteno otpustiti svoju ženu, a Isus ih upućuje na Pisma: „Što je Bog sjedinio, neka čovjek ne rastavlja!” (Mt 19,6).

Što je Bog sjedinio...: te riječi ne pružaju mogućnost za diskusiju. Stvar je mladenaca da ženidbeni ugovor sklope ili ne. Slobodni su da biraju ovu ili onu osobu za muža ili ženu. Ali poslije učinjenog izbora i službeno očitovanog pristanka, oni ulaze u red stvari određenih od Boga, koje se više ne mogu prilagođavati prema osobnim željama. Samo Bog kao začetnik ženidbe može diktirati njene zakone.

Različito od obveza prihvaćenih od ljudi, koje se mogu mijenjati, ženidbeni „da” je obveza preuzeta pred Bogom, te je nitko nema pravo staviti u pitanje.

Božja pomoć

No nije potrebno imati odviše iskustva da bi se saznalo kako se poslije vjenčanja pojave razne teškoće koje mnogo puta znadu biti i vrlo teške, čak nepremostive. I Crkva to zna, bolje od ikog drugog. Zato se brine da garantira trajnost ženidbe:

- nizom savjeta,
- svečanošću koja potvrđuje važnost u savjesti mladenaca,
- tečajevima priprave na brak,
- raznim publikacijama,
- svjedocima i
- dokumentima.

Pogotovo umnožava molitve da zazove blagoslov i vjernost za cijeli život supruga.

Odmah nakon što su mladenci izrekli svoj „da”, svećenik kaže: „*Gospodin vam bio dobrostiv, potvrdio privolu što je pred Crkvom očitovaste, ispunio vas svojim blagoslovom...*”. Tim zazivom želi se naglasiti kako je potrebno imati u vidu krhkost ljud-

ske naravi i ljubavi, jer je više nego očito da je svako ljudsko obećanje koje se temelji samo na osjećajima i volji krhko i ranjivo. No ako Bog u svojoj radosti preuzima na se radost mladenaca, bdjet će nad njima u cijelom njihovom životu svom svojom božanskom moći.

V. ŽENIDBA JE SAKRAMENAT ŽIVOTA

U Poslanici sv. Pavla Efežanima čitamo: „*Muževi, ljubite svoje žene... kao svoja tjelesa. Tko svoju ženu ljubi, ljubi samoga sebe. Zato će čovjek ostaviti oca i majku te prioriti uz ženu svoju, i bit će oni samo jedno tijelo...*” (Ef 5,25–31).

Crkva zaziva nad mladence blagoslov Božji. To je molba Bogu da budu blagoslovljeni preko svoje djece: „Smjerno zazovimo Božji blagoslov nad ove mladence: neka ih Bog dobrostivo ogrije svojom pomoći, pošto ih je obdario ženidbenim otajstvom. Oče sveti, tvorče svega svijeta! Muškarca si i ženu na sliku svoju stvorio i njihovo si zajedništvo blagoslovom obilno obdario. Molimo te smjerno za ovu zaručnicu koja se danas uz muža svoga vezuje sakramentom ženidbe. Nad nju, Gospodine, i nad njezina životnog druga neka se izlije obilje tvoga blagoslova. U sreći uzajamnog bračnog darivanja neka obitelj ukrase djecom, obogate Crkvu.

Radosni nek te hvale, Gospodine, ojađeni neka te potraže. U mucima neka se raduju potpori tvojoj, a u potrebi nek osjete blagu tvoju ruku pomoćnicu. Nek se tebi u svetom zboru mole, u svijetu neka za te svjedoče; a kad sretnu starost dožive, u ovom krugu prijatelja svojih stigli u nebesko kraljevstvo (Vaše vjenčanje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1983, str. 70).

Crkva, dakle, želi da ljubav mladenaca raste, te učini sretnim cijeli njihov život; život građen na principu dara i zadataka, Božjeg poziva i ljudskog odziva.

Proširivanje ljubavi

Rast, razvoj ženidbe ili braka provjerljiva je stvarnost na svim planovima. Od materijalnog do duhovnog Mladi supruzi nisu više djeca. Oni su ostavili roditeljski dom, te sada (barem u većini) imaju svoj dom, svoje ognjište. Sve do ženidbe oni su dijelili sudbinu roditeljskog doma iz kojeg su potekli. Sada oni imaju svoje ognjište, svoj krov. Uskoro će se njihov dom pretvoriti u obitelj o kojoj će se morati sami brinuti. Njihova se ljudska aktivnost sada preobražava. Nalaze se pred novim pitanjima, otkrićima ali i odgovornostima. Prije svega od njih zavisi kako će organizirati život unutar svog doma: posao, razne oblike zajedništva, rekreacije i planiranja. Sve prema vlastitim mogućnostima i potrebama. Tako postaju središte svog zajedničkog i osobnog života.

No pred svim tim stvarnostima postavlja nam se pitanje: kako je moguće u svemu tom udomljivanju zaboraviti na bogatstvo njihova duhovnog života? Ako u kršćanstvu ljubav prema bližnjemu zauzima prvotno mjesto, kako je moguće zanemariti ili negirati duhovnu dimenziju supruge, koji su cijelim svojim bićem i životom usmjereni drugoj osobi, konkretno bračnom drugu, sve do točke da stvarno postanu istinski bližnji u najvišem smislu? Kako je moguće da taj njihov najegzistencijalniji izbor ne bude izvor i božanskog života?

U Konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu, II. vatikanski sabor tvrdi: „Stoga se kršćanski supruzi, radi dužnosti i dostojanstva svoga staleža, jačaju i na neki način posvećuju posebnim sakramentom” (br. 48). I dalje: „Tu ljubav se Gospodin udostojao iscijeliti, usavršiti i uzdignuti je posebnim darom svoje milosti i ljubavi. Ujedinjujući ljudsko i božansko, takva ljubav navodi supruge da se slobodno daruju jedno drugome dokazujući to nježnim osjećajima i djelom; štoviše ona se sama usavršava i raste velikodušnim izvršavanjem...” (br. 49). Bogatstva milosti čiji su dionici jesu neiscrpiva. Blago snage i svjetla povjerenost je zaručnicima. To je dovoljno da se

utvrdi kako je ženidba sakrament života.

Čežnja za dugim životom

Nekad se u najsvečanijem trenutku mise izgovarala posebna molitva za mladence. Govoreći o zaručnici ta je molitva glasila ovako: „Da mogne živjeti sa svojim mužem za sve godine koliko ih želi doživjeti.” Bez sumnje, nebeski život koji svećenik želi mladencima u završnom blagoslovu bolji je od ovog zemaljskog. To, međutim, ne isključuje dobra ovozemaljskog života. Taj život od Boga željen, od Boga je i blagoslovljen. A on je u sebi toliko bogat i pun da može postati izvorom novih života.

Radost plodnog ognjišta

Naravni pokazatelj braka jest rađanje djece. Život se umnožava. Preobrazba je života na planu stvaranja bitna svrha ženidbe. Čitaju se liturgijski tekstovi koji govore o „plodnosti” usmjerenoj održavanju ljudskog roda. U tim tekstovima žena je ocrtana kao „plodna loza”. Oni izražavaju želju da mladenci kao supruzi dožive to da mogu vidjeti „sinove svojih sinova”, da žena bude „obradovana potomstvom”.

Još uvijek na obitelj spada da daje „sveće” Bogu i Crkvi. Jer roditelji ne prenose samo tjelesni život nego su prijenosnici i vječnog života koji Bog daruje njihovoj djeci.

Ženidba je, dakle, krajnje bogat sakrament. Tu je sve: tijelo, duša, milost, zemlja i nebo, zadatak supruge i roditelja, ovozemaljski život i život vječni. Ženidba je sakrament života.

VI. ŽENIDBA JE POSVEĆENA KRIŽEM

Crkva blagoslivlja prstene. Oni su znak i dokaz pristanka mladenaca da se vezuje jedno za drugo. Od dana vjenčanja oni će ih

trajno nositi sa sobom. Napravljeni od dragocjene materije oni su nezamjenljivi. Trajno će podsjećati supruge na obvezu međusobne vjernosti koja se ne smije umanjivati. Na dan vjenčanja počinje nešto što će morati trajati, rasti i širiti se.

Trajni sakrament

Budući da je upravo Bog bio taj koji je ujedinio supruge, on im i pomaže da budu vjerni. Kao što sakrament krštenja u nastojanju da živimo kršćanskim životom prenosi milost Božju da međusobno budemo više povezani, tako isto i sakrament ženidbe, koji traži od supruga obvezu vjernosti, postaje za njih izvor novih milosti. Milosti koje će im pomoći da se svakog dana sve više ljube, da od svoje djece stvaraju djecu Božju, i konačno, da od svoje obitelji stvore zajednicu ljubavi koja je u službi društvu i Crkvi.

Eto zašto supruzi moraju stalno ponavljati svoj „da” koji su jednom dali u međusobnoj izmjeni pred oltarom Gospodnjim, okruženi roditeljima, rodbinom i prijateljima. Ta uvijek nova obveza prožimana sve većom ljubavlju treba da bude neiscrpiv izvor milosti.

Svako sakramentalno slavlje koje predvodi svećenik započinje znakom križa. Vidimo to prilikom slavljenja sakramenta krštenja, euharistije, ispovijedi, pa naravno i ženidbe. U tom posljednjem slučaju nije li to iznenađujući čin? Križ podsjeća na Kristovu patnju. Kakav može biti odnos između Isusove smrti i sreće mladenaca i supruga koji se ujedinjuju vezom međusobne ljubavi?

Značenje križa

Postoji vrlo uska veza između Kristove muke i ujedinjenja supruga. U jednom i u drugom slučaju osnovni temelj od kojeg se polazi jest ljubav. Naime, Isus je trpio iz ljubavi. I u brak se ulazi iz ljubavi. Tako je često pred nama slika ili simbol križa. Taj govor duboko nas se doima i potiče na

razmišljanje. Pokušajte zamisliti kakva bi bila vaša reakcija kad biste ušli u neku kuću i našli je dekoriranu vješalima. Rekli biste: „Pa ovi su ljudi ludi!” Ipak, u tolikim kršćanskim kućama nalazimo nešto slično; u njima nalazimo slike koje prikazuju Krista raspetog na križu ili raspela koji su trajni spomen na ozloglašenu ali spasonosnu muku: muku Isusa Krista, Spasitelja našega!

Zašto se taj križ časti u kršćanskim domovima, crkvama i na tolikim istaknutim mjestima u svijetu? Križ je neosporan dokaz činjenice da smo ljubljeni od našeg istinskog i najvećeg prijatelja koji reče i životom potvrdi: „*Nitko nema veće ljubavi od ove: položiti vlastiti život za prijatelje*” (Iv 15, 13). Smrću na križu Krist nam je dao najveći dokaz svoje ljubavi!

Idila i tragedija

Ljubav je ozbiljna stvar. Ljubiti – znači li to sabrati zajedno nekoliko cvjetova? Ili: vjenčati se – znači li to samo obući se u najsvečanije haljine i odijela; imati najčasnije uzvanike, održati najsnažnije govore; sjediti za svečano aranžiranim i obilno ispunjenim stolovima; radovati se s rodbinom i prijateljima...? *Ljubiti znači voljeti biće koje se ljubi*, voljeti ga takvom snagom da smo zbog toga spremni žrtvovati sve: komotnosti, navike, osjetljivosti, pa i sam život ako je potrebno, samo da se osigura sreća onoga koga se ljubi.

Ivan i Ana su se upoznali i zavoljeli. Ivan je mislio: „Ana je savršena, inteligentna, lijepa i pobožna djevojka; ona je osoba koju svi njezini prijatelji vrlo cijene. Spretna je u komuniciranju s drugima, spretna u kuhinji i na poslu. Sposobna je. Sve joj uspijeva. Lijepo se oblači. Ukratko, ona je ona 'prava' koja je jednostavno stvorena za mene. Osim toga imamo isti ukus u mnogočemu, što je isto važno!”

Ana je također razmišljala: „Nikad nisam mogla ni pomisliti a kamoli vjerovati da postoje tako dobri mladići kao što je Ivan. Zgodan, pristao, simpatičan, okretan, pun smisla za humor. Osoba koja ulijeva pouzdanje i

sigurnost. To je mladić za kojeg mogu reći da me uistinu razumije i voli.”

Općenito govoreći, svi zaručnici u početku ne vide jedno u drugom drugo doli samo dobre osobine. Svaki oživi nešto od onog začuđujućeg Adamova uzbuđenja koji je pošto se probudio, našao pred sobom divnu ženu Evu. To je jeka raja zemaljskog.

Jednog dana Ivan otkrije da Ana i nije baš tako savršena kakvom ju je zamišljao. A i Ana otkriva Ivanove nedostatke i slabosti. Nakon deset ili više godina zajedničkog života oni duboko otkrivaju karakter jedan drugoga. Stoga je istina kad se kaže da nema tragičnijeg, ali s druge strane i korisnijeg, otkrića od onog koje očituje granice ljudskog bića. Kad se otkrije da osoba u koju smo imali potpuno povjerenje nije takva kakvom smo je zamišljali, te da možda nikad neće ni biti takva o kakvoj smo sanjali, pojavljuje se napast da se posumnja u međusobnu ljubav i sve ono što ona sa sobom nosi. Ta napast zna mnogo puta biti velika i nesavladiva, s tragičnim posljedicama.

Ljubav jača od sreće

Budući da su opasnosti koje vrebaju na kršćanske supruge velike, potrebno je što češće podsjetiti se na Isusov primjer. Zašto nas je Isus toliko ljubio? Da li zato što bismo možda bili savršeni? Nipošto. On jednostavno nije mogao zanemariti da smo grešnici, tj. siromašni ljudi, koji, kako to primjećuje sv. Pavao: „*Ne čine dobro koje bi htjeli nego zlo koje neće*” (usp. Rim 7,19). Isus je mrzio grijeh, ali je ljubio grešnike. On je uvijek spreman da razumije i oprost. Nije se obeshrabrio ni pred trpljenjem, nerazumijevanjem i odbijanjem, niti pred smrću na križu.

Kad se istinski ljubi, tada ne postoje zapreke. Otac čuva svu svoju nježnost i za onog izgubljenog sina, kojega, možda, u mjeri u kojoj je za nj više trpio, više i ljubi. Tko se obeshrabri pred prvim poteškoćama, taj obično nije karakteran čovjek. To nije čin za avanturu. Tko ostavlja prijatelja pri prvom nerazumijevanju, taj ga nikad nije

pravo ni volio. Tko ne zna trpjeti za drugog, taj nikad neće biti ničiji prijatelj.

Sv. Ivan od Križa reče jednu zgodnu misao koja vrijedi za sve: „*Gdje nema ljubavi, unesite ljubav, pa ćete ljubav i naći!*” To bi se drugim riječima moglo i ovako izreći: „*Sijte ljubav pa ćete je i žeti!*”

Ljubav koja traži dobro drugoga ima izvanrednu sposobnost izgradnje osobnosti, tako da malo-pomalo stvara novo biće. Svaki od nas lako se mijenja u ozračju ljubavi.

Križ znak ljubavi

Mladima koji se pred Bogom ujedinjuju da izgrade svoj život na istinskoj ljubavi, ne možemo predočiti ljepši primjer od onog koji je dao Isus, koji je iz ljubavi prema nama trpio, ali ne besciljno, već siguran u pobjedu!

U Poslanici Efežanima sv. Pavao navodi: „*Muževi, ljubite svoje žene kao što je i Krist ljubio Crkvu i sam sebe predao za nju...*” (Ef 5,25). Križ, međutim, nije toliko simbol i sredstvo patnje koliko znak ljubavi. Crkva, uzdižući križ na Veliki petak, pjeva himan pobjede.

Ako kršćanski supruzi svaki put kad susretnu kakvu gorčinu i nevolju, ojačani sakramentima života, znadu svnuti svoj pogled na križ da steknu snagu ljubavi, oni tada stiču novu priliku da pokažu svoju obnovljenu ljubav.

VII. BRAK JE ZAJEDNICA LJUBAVI

Kršćanski je dom *zajednica*:

1. *materijalna zajednica*, u kojoj je osnovni zakon suodgovornost;
2. *tjelesna zajednica*, u kojoj je tijelo posvećeno duhom, i
3. *duhovna zajednica*, u kojoj se ljudska ljubav proširuje na karitas.

Ljubiti znači podijeliti. Podijeliti radost i nevolje, ali i svagdašnji kruh. Zakon suodgo-

vornosti temelj je ljubavi i njezina naravna posljedica. Između dvoje supruge koji se vole nema više: „Ovo je moje, a ovo tvoje”. Ono što vrijedi jest zajedničko dobro. I nije toliko važno jesu li oni bogati ili siromašni. Važno je da se sve međusobno dijeli iz ljubavi. I taj suodgovorni stav prema materijalnim dobrima i stvarima sličan je onomu koji bi se trebao ostvariti i u odnosu na duše.

Imati krov nad glavom, namještaj, namirnice za život... to sve treba imati da bi se dobro krenulo u formiranju obiteljskog doma, kako bi bračna ljubav mogla rasti i množiti se. Ali ta materijalna dobra ne bi smjela paralizirati izvor ljubavi. Novac treba biti samo sredstvo, a nikako cilj u postizavanju određenog standarda i životne sreće.

— Brak je materijalna zajednica utemeljena u ovozemaljskom društvu. To je zemaljsko utemeljenje nužno. Bog ga hoće jer se u toj svakodnevnoj stvarnosti utemeljuje kraljevstvo Božje. Ljubiti znači darivati se. Biti muž i žena znači darivati se jedno drugome bez pridržaja.

— Brak je tjelesna zajednica u kojoj sjedinjenje dvaju tijela znači sjedinjenje srdaca i duša. To je zajednica određena da postane izvor života. Dar tjelesa u braku, gest blagoslovljen od Boga, sredstvo je koje je Bog izabrao da ljubav muškarca i žene može izražavati se, širiti i rasti. Dijete je plod i živi svjedok ljubavi supruge. Dolazak djeteta na svijet preobražava dom u obitelj, te daje novi smisao ljubavi supruge. Sada više nisu samo muž i žena, nego otac i majka, tj. roditelji.

Očinska i materinska ljubav utemeljeni su u bračnoj ljubavi. Sinovska i bratovska ljubav također imaju potrebu da se razvijaju prisutnošću i svjedočanstvom bračne ljubavi roditelja. Brak je zajednica ljubavi u kojoj je svatko pozvan da se daruje drugima.

— Brak je i duhovna zajednica. To ne bi trebalo nikoga iznenaditi, jer ljudska ljubav je prije svega veza srdaca i duša, tj. duhovna stvarnost. Sakrament ženidbe posvećuje tu ljudsku ljubav. Usmjeruje prema Bogu zanos duša. Od kršćanskog doma stvara osnovnu

stanicu Crkve, tj. zajednicu vjere, nade i dobrotvornosti u malom.

Supruzi su animatori male kršćanske zajednice predstavljene njihovim domom. Oni zajedno preuzimaju obvezu da budu Kristovi svjedoci: odgovorni za vjerski rast i kršćanski odgoj djece pozvani su da svakim danom sve više i bolje od svoga doma stvaraju dom svjetla, nade i ljubavi, dom prihvatljiv za mnoge i otvoren mnogima.

Poput svakodnevnog života, život kršćanskog doma pretpostavlja izmjenu, dijalog, razgovor. Kršćanski život koji se hrani riječju Božjom i sakramentima izražava se molitvom i ljubavlju. Kršćanski dom je zajednica ljubavi u kojoj je prisutan Bog. To je kršćanska zajednica u kojoj supruzi i djeca zajedno sudjeluju u razvijanju kraljevstva Božjega.

Bračna je ljubav kao svjetiljka koja osvjetljava život supruge. Ljubav je to koja je određena da bude izvor života. Jedino vjera čini da kršćanski brak bude zaista slika Kristove ljubavi prema svojoj Crkvi. Samo je u tom punom smislu „ženidba u Gospodinu” (1 Kor 7,39).

VIII. DOSTOJANSTVO BRAKA I OBITELJI

Drugi vatikanski sabor u svojoj pastoralnoj Konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu posvetio je posebnu pažnju problemima braka i obitelji, naglasivši dostojanstvo i veličinu u ljudskom i kršćanskom smislu. Budući da „dostojanstvo te ustanove ne sja svagdje istom jasnoćom, jer je potamnjuje poligamija i pošast rastave, tzv. slobodna ljubav i druge deformacije, te budući da se bračna ljubav vrlo često oskvrnjuje sebičnošću, hedonizmom i nedopuštenim postupcima kojima se sprečava rađanje”, iznijet ćemo ovdje nekoliko temeljnih misli tog značajnog dokumenta, koje su sadržane u samom naslovu: „Promicanje dostojanstva

braka i obitelji”, koje su stav suvremene Crkve prema tom pitanju.

Današnje ekonomske, socijalno-psihološke i političke prilike unose ozbiljni nered u obitelj. Konačno u nekim se dijelovima svijeta sa zabrinutošću opažaju problemi koji proizlaze iz porasta pučanstva. Sve to tišti savjesti. No ipak se snaga i čvrstoća bračne i obiteljske ustanove pokazuju i time što duboke promjene današnjeg društva, unatoč poteškoćama koje odatle izbijaju, vrlo često i na različite načine očituju istinsku narav te ustanove (br. 47).

Svetost braka i obitelji

Intimna zajednica bračnog života i ljubavi, koju je Stvoritelj utemeljio i provodio vlastitim zakonima, sazdaje se bračnom vezom, to jest osobnim neopozivim pristanom. Tako se ljudskim činom, kojim supruzi sebe uzajamno predaju i primaju, rađa također, pred društvom, po božanskoj uredbi čvrsta ustanova: ta sveta veza u cilju dobra, kako roditelja i potomstva tako i društva, ne ovisi o ljudskoj samovolji. Sam je, naime, Bog začetnik braka, koji je opskrbljen različitim dobrima i ciljevima: sve je to od najvećeg značenja za održanje čovječanstva, za osobni napredak i vječnu sudbinu pojedinih članova obitelji, za dostojanstvo, čvrstinu, mir i dobrobit same obitelji i čitavog ljudskog društva. Po svojoj prirodnoj svojstvenosti sama ustanova ženidbe i bračna ljubav usmjerene su k rađanju i odgoju djece i nalaze u tom svoju krunu. I tako muž i žena, koji po bračnom savezu „više nisu dvoje, nego jedno tijelo” (Mt 19,6) intimnim sjedinjenjem osoba i čina pružaju jedno drugome pomoć i službu te doživljavaju smisao svog jedinstva i iz dana ga u dan sve više produbljuju. To intimno sjedinjenje kao uzajamno darivanje dviju osoba a i dobro djece zahtijevaju punu vjernost bračnih drugova i njihovo nerazdruživo jedinstvo.

Krist Gospodin je blagoslovom obasuo tu mnogostruku ljubav koja je potekla iz vrela božanske ljubavi i koja je sazdana na

sliku njegova sjedinjenja s Crkvom. Kao što je, naime, nekoć sam Bog savezom ljubavi i vjernosti prišao svome narodu, tako sada Spasitelj ljudi i Zaručnik Crkve dolazi u susret kršćanskim supruzima po sakramentu ženidbe. Ostaje i dalje s njima da se u međusobnom predanju stalnom vjernošću ljube, kao što je on ljubio Crkvu i sama sebe predao za nju. Prava bračna ljubav uzeta je u božansku ljubav te se otkupiteljskom Kristovom snagom i spasonosnim djelovanjem Crkve upravlja i obogaćuje da tako supruge uspješno privede Bogu, da im pomogne i utvrdi ih u uzvišenoj zadaći oca i majke. Stoga se kršćanski supruzi, radi dužnosti i dostojanstva svoga staleža, jačaju i na neki način posvećuju posebnim sakramentom; ispunjavajući svoju bračnu i obiteljsku misiju snagom toga sakramenta te ispunjeni Kristovim duhom koji čitav njihov život prožimlje vjerom, ufanjem i ljubavlju, sve više se približuju osobnom savršenstvu i međusobnom posvećenju i, stoga, zajedničkom proslavljanju Boga (br. 48).

Veličina bračne ljubavi

Božja riječ poziva više puta zaručnike i supruge da hrane i njeguju čistom ljubavlju zaruke, a nerazdijeljenom i proćućenom ljubavlju brak. Mnogi naši suvremenici visoko cijene pravu ljubav između muža i žene, koja se očituje na različite načine, već prema čestitim običajima naroda i vremena. Ta izrazito ljudska ljubav, budući da struji od osobe k osobi, privrženošću slobodnog htijenja, obuhvaća dobro čitave osobe. Stoga je ona kadra posebnim dostojanstvom obogatiti tjelesna i duševna očitovanja te ih oplemeniti kao elemente i posebne znakove bračnog prijateljstva. Tu ljubav se Gospodin udostojao iscijeliti, usavršiti i uzdignuti je posebnim darom svoje milosti i ljubavi. Ujedinjujući ljudsko i božansko, takva ljubav navodi supruge da se slobodno daruju jedno drugome dokazujući to nježnim osjećajima i djelom. Ona prožima sav njihov život; štoviše, ona se sama usavršava i raste velikodušnim izvršavanjem. Daleko, dakle, nadvisuje puku

erotičku privlačnost koja, budući da se uzima egoistički, brzo i bijedno iščezava.

Ta se ljubav posebno izražava i dopunjuje u samom bračnom činu. Zato su čini kojima se supruzi međusobno intimno i čisto sjedinjuju časni i dostojni. Kad se obavljaju na doista ljudski način, izražavaju i produbljuju međusobno darivanje, kojim se supruzi, radosni i zahvalni, uzajamno obogaćuju. Ta ljubav koju potvrđuje uzajamna vjernost a nadasve posvećuje Kristov sakrament, ostaje nerazrješivo vjerna tijelom i dušom u sreći i nesreći. Zato isključuje svaki preljub i rastavu. Isto tako, ako se prizna osobno dostojanstvo žene i muža u uzajamnoj i potpunoj ljubavi, jasno se pokazuje jedinstvo ženidbe koje je Gospodin potvrdio. Za ustrajno vršenje obaveza ovog kršćanskog poziva traži se osobita krepost: zato će supruzi milošću okrijepljeni da provode svet život, postojano gajiti i molitvom tražiti čvrstoću ljubavi, velikodušnost i duh žrtve.

Istinska će se ljubav više cijeniti i o njoj će se stvoriti zdravo javno mišljenje ako se kršćanski supruzi istaknu svjedočanstvom vjernosti i harmonije u toj ljubavi kao i brižnim odgojem djece te ako se sa svoje strane zauzmu u nužnoj kulturnoj, psihološkoj i socijalnoj obnovi u prilog braka i obitelji (br. 49).

Plodnost braka

Brak i bračna ljubav su po svojoj naravi usmjereni prema rađanju i odgoju potomstva. Djeca su, bez sumnje, najdragocjeniji dar braka i uvelike pridonose dobru samih roditelja. Sam Bog, koji je rekao: „nije dobro da čovjek bude sam” (Post 2,18) i koji je čovjeka od početka stvorio kao muško i žensko (Mt 19,4), htio mu je udijeliti neko posebno sudioništvo u svome stvarateljskom djelu: on je blagoslovio muža i ženu i rekao im: „Rastite i množite se” (Post 1,28). Prema tome, pravo njegovanje bračne ljubavi kao i sva narav obiteljskog života što otuda proizlazi – ne zanemarišći ostale svrhe braka – idu za tim da supruge učine odlučno spremnima da surađuju s ljubavlju Stvori-

telja i Spasitelja, koji po njima iz dana u dan umnožava i obogaćuje svoju obitelj.

U toj dužnosti prenošenja i odgajanja ljudskog života što treba smatrati njihovim svojstvenim poslanjem, supruzi znaju da su suradnici ljubavi Boga Stvoritelja i na neki način njezini tumači... (br. 50).

IX. BRAK JE SLIKA NEBA

Kad Isus govori o nebu, upotrebljava iznenađujuće usporedbe: sjeme, kvas, radnici vinograda, brak. „Kraljevstvo je nebesko slično kralju koji priredi svadbu svome sinu” Sv. Matej, nezadovoljan što je na početku prisposdobe napomenuo slavlje svadbene gozbe, uporno se vraća na ove okolnosti: „...*dođite na svadbu... Gozba je gotova... Pozovite na svadbu koga god nadete... Svadbena se dvorana napuni gostima... Tu se našao i čovjek koji nije bio obučen u svadbenu ruho...*” (Mt 22,1–14). Ono što je za sv. Mateja bilo važno, nije toliko hrana koliko baš svadba. To je razumljivo ako se ima u vidu Stari zavjet.

Božja ljubav

Međutim, u cijelom slijedu Starog zavjeta Bog govori o svojoj ljubavi prema svom narodu. Ljubi ga ne eterškom, dalekom, platonskom ljubavlju. Očite su usporedbe koje izabire. Bog naš ljubi kao otac, majka, brat, prijatelj. Konačno, susrećemo onu izvanrednu tvrdnju: *Bog ljubi svoj narod kao što zaručnik ljubi svoju zaručnicu, suprug suprugu*. Pjesma nad pjesmama od poglavlja do poglavlja ne čini drugo nego uzdiže tu Božju ljubav prema nama i našu ljubav prema Bogu. To je ljubav koja se izražava najljepšim izrazima poezije što je čovjek na zemlji može predložiti zaručnicima i supruzima.

Ljubav supruga

U toj perspektivi i baš na temelju te slike valja čitati i razumijevati prisposobu o svadbi, a da se ne zaboravi ako nas Bog toliko ljubi, mi na zemlji nismo u stanju toliko ga ljubiti, koliko zaručnica može ljubiti zaručnika. Mističari su voljeli čitati i tumačiti Pjesmu nad pjesmama, koja je u stvari najljepša slika koja se o Božjoj ljubavi mogla naći, pa i one bračne. Tu nalazimo istinsko i zasebno vrednovanje ljudske ljubavi. Za požaliti je što se ti biblijski tekstovi vrlo rijetko koriste kad se govori o ljudskoj ljubavi, da bi se naglasila sva njena ljepota. Jednako tako istina je i to da ta ljubav nije samo Isusu dala priliku za divnu usporedbu koju smo naveli. Crkva je preuzela tu sliku svadbe i vidimo do koje točke je protumačila njeno značenje. Na kraju krštenja, kad se novom kršteniku (ili njegovim kumovima) daje u ruke svijeća, svećenik govori: „Pri mi ovu upaljenu svijeću...: da možeš sa svima svetima poći ususret Gospodinu kada dođe...”. Kao i u Isusovoj prisposobi, isto nebo uspoređeno je sa svadbom. Riječ je o vječnoj svadbi (gozbi) čiji je izražaj toliko divan da ga ne možemo opisati ni komentirati.

Kršćanski supruzi – koji žive svoju vjeru, koji poznaju Bibliju, koji su osjetljivi na iznenađujuće skladnosti Božjeg djelovanja – trebaju često misliti da je njihova ljubav (ili bi morala biti) daleka slika neba. Dobro znamo da na nebu neće biti ni muževa ni žena. Ono što je ovdje najveće u braku nalazi u nebu svoju puninu: preobrazbu bića u ljubav koja postaje stvarnost.

Preobraženi u Bogu

Na račun zaručnika koji ne vide drugo doli samo kvalitete jedan drugoga, stariji se znadu nasmijati. Misle da će taj njihov stav život sam opovrći. Ipak, zaručnici imaju pravo. Oni se vole i zbog toga se prepoznaju jedno u drugome. Takve bi nas zapravo htio imati sam Bog. Takvi ćemo, zapravo nakon pobjede ljubavi, svi jednog dana i

biti. Tj. bit ćemo preobraženi u ljepoti Božjoj. Stoga raspjevano lice zaručnika i supruga predusreće to vrijeme.

S druge strane, ljubav u samom braku služi mnogo puta više za prijekor i davanje savjeta negoli da se ovog ili onog mladića ili djevojku koji se međusobno vole usmjeri prema svjetlu. Istinska ljubav ispravlja, učvršćuje, jača i preobražava život supruga. Kada je utemeljena na Božjoj ljubavi, te kada je nadahnjivana i prožeta njom, tada ona postaje izvor milosti i vodi u sretnu vječnost. U nebu ćemo bez kraja slaviti Boga zajedno sa svima onima koji su spoznali vrijednost života kao kršćani. I neće oni biti posljednji koji će pjevati Pjesmu nad pjesmama na vječnoj svadbenoj svečanosti.

Bračna čistoća

Je li čistoća isto što i uzdržavanje od bračnih odnosa? Mnogi misle tako. Budući da je pojam „čistoće” u mentalitetu ljudi uglavnom sveden na to, to je uvelike osiromašeno njeno stvarno značenje. U prvim stoljećima kršćanstva pojam čistoće imao je sasvim drukčije i mnogo dublje značenje. Tada je čistoća značila i odsutnost same želje za posjedovanjem, duh služenja bez pridržaja.

Seksualni odnos između bračnih drugova, kad izražava darivanje, slobodno od svake egoistične zatvorenosti i volje za posjedovanjem uvijek je čist. Međutim, ona se često povezuje sa preljubom i razvodom, koji su temeljne negacije braka. Bog je vjeran. On nikad potpuno ne raskida svoj savez s čovjekom. Ako je bračni odnos slika tog saveza, tada nevjernost i prekid lome nešto što nije samo ljudsko.

Na vrhu tih žalosnih činjenica često su nedostatna ozbiljnost u pripremi na brak i nezrelost u odlučivanju.

Kad jedan brak ulazi u krizu, kršćanin će poduzeti svaki napor da razriješi spor u lju-

bavi. Ako se svaki napor čini uzaludnim, tada za nj nema drugog izbora doli put križa, osim u nekim slučajevima kad je crkveni autoritet u stanju izjaviti da su odijeljeni, jer nikad nisu ni postojali.

Bračna ljubav i poštivanje ljudskog života

Brak i kad nema djece, često puta tako željkovane, ostaje kao zajednica i zajedništvo čitavog života i zadržava svoju vrijednost i nerazrješivost. S obzirom na to II. vatikanski koncil u već spomenutoj Konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu (br. 51) veli: Koncil zna da supruzi, u želji da skladno provode bračni život, mogu često u nekim današnjim životnim prilikama biti spriječeni te se naći u okolnostima u kojima se, bar privremeno, broj djece ne može povećati. Tada nije lako sačuvati vjernost u ljubavi i potpuno zajedništvo života. Gdje je pak prekinut intimni bračni život, nerijetko može doći u opasnost i vjernost supruga i dobro djece: tada je, naime, u pogibelji i odgoj djece i potrebna hrabrost da se prihvati daljnji porod.

Ima onih koji se usuđuju na te probleme donijeti nečasna rješenja, pače ne prezaju ni pred ubojstvom. Takvima Crkva doziva u pamet da ne može biti istinske opreke između Božjih zakona o prenošenju života i njegovanja prave bračne ljubavi.

Bog, Gospodar života, povjerio je ljudima uzvišenu zadaću da održavaju život, i tu dužnost moraju vršiti na način dostojan čovjeka. Zato treba već od začeca najbrižnije štiti život; a pobačaj i čedomorstvo užasni su zločini. Čovjekova seksualnost kao i njegova moć rađanja, čudesno nadilaze ono što se događa kod nižih stupnjeva života. Zato treba s velikim poštovanjem cijeniti čine koji su vlastiti bračnom životu i koji su

usklađeni s pravim ljudskim dostojanstvom. Stoga, kad je riječ o usklađivanju bračne ljubavi s odgovornim prenošenjem života, moralnost postupaka ne ovisi samo o iskrenoj nakani i o ocjeni motiva nego je treba odrediti prema objektivnim kriterijima koji, u okviru iskrene ljubavi, poštuju potpuni smisao uzajamnog darivanja i rađanja koje odgovara čovjeku. To se pak ne može postići ako se iskreno ne njeguje krepost bračne čistoće. Sinovima Crkve koji se drže tih načela, nije dopušteno radi reguliranja poroda ići putovima što ih je crkveno Učiteljstvo tumačeći Božji zakon osudilo.

Svima neka bude očito da se ljudski život i dužnosti njegova prenošenja ne ograničuju samo na ovaj svijet niti se mogu samo po njemu mjeriti i shvatiti, nego da su uvijek u vezi s vječnim određenjem ljudi.

Kršćanski vjernici, koristeći sadašnji čas i razlikujući što je vječno od promjenljivih oblika, treba da marljivo promiču vrednote braka i obitelji. To treba da čine i svjedočanstvom vlastitog života i složnom suradnjom da svim ljudima dobre volje. Tako će, nadvladavši teškoće, izboriti obitelji što joj je potrebno i one pogodnosti koje odgovaraju novom vremenu. U tu će svrhu biti od velike pomoći kršćanski osjećaj vjernika, ispravna moralna savjest ljudi, mudrost i stručna sprema onih koji su dobro upućeni u svete znatnosti...

Napokon, sami supruzi, stvoreni na sliku živoga Boga i stavljeni u istinski red osoba, treba da budu jednog srca, jedne misli, i u uzajamnoj svetosti ujedinjeni da slijedeći Krista, počelo života, postanu po radostima i žrtvama svoga zvanja, po svojoj vjernoj ljubavi, svjedoci onog misterija ljubavi što ga je Gospodin svojom smrću i uskrsnućem objavio svijetu.

Priredio: Alojzije Jurak